

ΠΑΝΕΛΛΑΔΙΚΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ

Γ΄ ΤΑΞΗΣ ΗΜΕΡΗΣΙΟΥ ΚΑΙ Δ΄ ΤΑΞΗΣ ΕΣΠΕΡΙΝΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ

ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ 7 ΙΟΥΝΙΟΥ 2019 – ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ:

ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΓΕΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

A1. Το κείμενο πραγματεύεται τις αξίες της δημοκρατίας. Το βασικό ερώτημα των νέων συνίσταται στην αναγκαιότητα ενεργοποίησης των πολιτών, αφού στη δημοκρατία υπάρχουν εφαρμοστέοι κανόνες. Ο συγγραφέας πιστεύει ότι πρέπει να ληφθούν υπόψη οι ιδεολογικές συγκρούσεις που τους δημιούργησαν. Πρώτο ιδανικό της δημοκρατίας είναι η ανοχή, η οποία απειλείται διαχρονικά από το φανατισμό. Στη συνέχεια, η μη βία, καθώς οι κοινωνικές συγκρούσεις σε μια δημοκρατία επιλύονται ειρηνικά. Επίσης, η ελεύθερη ανταλλαγή ιδεών, η οποία συνυφαίνεται με ειρηνικές αλλαγές, και το ιδεώδες της αδελφότητας, το οποίο συνδέεται με την αντίστοιχη συμπεριφορά, μακριά από αιματηρές συγκρούσεις. Τέλος, η αδελφότητα είναι απαραίτητη ιδιαίτερα σήμερα, γιατί το πεπρωμένο είναι κοινό και η χρήση της λογικής αναγκαία.

B1.

- α. Σωστό
- β. Λάθος
- γ. Σωστό
- δ. Σωστό
- ε. Λάθος

B2.

- α.
  - **3^η παράγραφος:** η αναφορά στον Καρλ Πόπερ και στις θέσεις του.
  - **5^η παράγραφος:** η αναφορά στον Χέγκελ και στις θέσεις του.

- β. Η επίκληση στην αυθεντία και στις δύο περιπτώσεις δίνει στο κείμενο κύρος και αξιοπιστία, αντικειμενικότητα και αποδεικνύει την ευρυμάθεια του συγγραφέα.

Πιο συγκεκριμένα:

Στην πρώτη περίπτωση ενισχύει την επιχειρηματολογία του για την αναγκαιότητα επίλυσης συγκρούσεων χωρίς βία.

Στη δεύτερη περίπτωση αποτελεί αφύπνιση για την ανάγκη ήθους.

B3.

α.

1. «... δεν ξεχνώ [τη διδασκαλία / το κήρυγμα](#) του Καρλ Πόπερ ...».
2. «... γίνονται αντικείμενα [περιφρόνησης / λαιδορίας](#) ...».
3. «... εισήγαγαν στην ιστορία τρόπους [συνύπαρξης](#) ...».
4. «... αυτός που μας [αντιμάχεται / αντιστρατεύεται](#) ...».

β.

1. «απέραντο σφαγείο»: ποιητική λειτουργία της γλώσσας.
Απόδοση σημασίας: Συνεχή εγκλήματα / γεμάτη βίαιες συγκρούσεις.
2. «φωτίζει την πορεία μας»: ποιητική λειτουργία της γλώσσας.
Απόδοση σημασίας: μας καθοδηγεί σωστά.

B4.

α.

1. Παραδείγματα για τη σύνθετη δομή προτάσεων που επιτυγχάνεται με τη χρήση υποτακτικού λόγου:

- 4^η παράγραφος: «Μόνο η δημοκρατία επιτρέπει ... επανάσταση της εποχής μας».
→ Διαδοχική υπόταξη.
- 1^η παράγραφος: «Για να έχουμε ενεργούς πολίτες ... ιδανικά»;
→ Απλή υπόταξη.

2. Παραδείγματα προφορικότητας στο ύφος που δείχνει διάθεση του δοκιμιογράφου να επικοινωνήσει με τον αναγνώστη:

- 1^η παράγραφος: «Χρειάζεται μια απάντηση ... συχνά».
→ Χρήση α' ενικού προσώπου.
- 1^η παράγραφος: «Θέλετε να δοκιμάσουμε να τις απαριθμήσουμε»;
→ Χρήση α' και β' πληθυντικού προσώπου – εναλλαγή ρηματικών προσώπων και ερώτηση.

β. Επεξήγηση με χρήση διευκρινιστικής ορολογίας / ειδικού λεξιλογίου, μη απαραίτητη για το νόημα του κειμένου.

γ. Είναι ενεργητική σύνταξη.

Μετατροπή πρότασης στο άλλο είδος (παθητική σύνταξη):

Η διαμόρφωση και η εξάπλωση ειρηνικών επαναστάσεων επιτρέπονται μόνο από τη δημοκρατία.

Γ1.

Επικοινωνιακό πλαίσιο: Άρθρο

Ενδεικτικός τίτλος: «Όταν ο δήμος όντως κρατεί» / Στο «λίκνο» της δημοκρατίας

α.

- Απαλλαγμένος απ' την εμμονή με τον υλικό ευδιαμονισμό και τη θεοποίηση του χρήματος ο πολίτης εστιάζει στην αφιλοκερδή δράση, όπως η ενασχόληση με τον εθελοντισμό.
- Ο πολίτης παύει να είναι περιχαρακωμένος στο «εγώ» του συμμετέχοντας σε κοινωνικές δράσεις, σε ομάδες συνεργασίας και αλληλεγγύης → Σύμπνοια → Συναδέλφωση.
- Ασκει απαρέγκλιτα το δικαίωμα ψήφου του – Συμμετοχή στα κοινωνικοπολιτικά δρώμενα, στην τοπική αυτοδιοίκηση, σε συνδικαλιστικά όργανα.
- Προσπαθεί να μείνει ανεπηρέαστος απ' την προπαγάνδα και το λαϊκισμό που, κατά κόρον, προωθούν τα Μ.Μ.Ε., επιλέγοντας εκπροσώπους που θα συνδράμουν ουσιαστικά στο κοινό καλό → Έλλογη επεξεργασία μνημάτων

- Ακριβής στάθμιση των δεδομένων - όχι άκριτη υιοθέτηση αυτών που προβάλλουν κάποιοι δημαγωγοί, αυλιτικοί.
- Εφαρμόζει στην καθημερινότητά του ουσιαστικές αρχές και ανθρωπιστικές αξίες, όπως ο σεβασμός στο συνάνθρωπο που αποδεικνύεται από τις καθημερινές πράξεις, όπως ο σεβασμός της προτεραιότητας άλλων, αποφυγή στάθμευσης σε θέσεις ΑΜΕΑ, κ.λπ.
- Απορρίπτει το ρατσισμό, τον εθνικισμό, τη μισαλλοδοξία και τις ακραίες πολιτικές ιδέες και προασπίζει το δικαίωμα στη διαφορετικότητα (εθνική, κοινωνική, έμφυλη) - Καταπολέμηση κοινωνικών ανισοτήτων και στερεοτύπων.
- Δεν μετατρέπει την ελευθερία, που απορρέει απ' τη δημοκρατία, σε ασυδοσία, αλλά, προασπιζόμενος τα δικαιώματά του, παράλληλα είναι τυπικός και στις υποχρεώσεις του - Συνειδητή υπακοή στους νόμους.
- Ειρηνική επίλυση διαφορών - Απόρριψη κάθε είδους βίας και φανατισμού → Διαλλακτικότητα - Πνευματική ανεκτικότητα.
- Σφαιρική πολύπλευρη ενημέρωση.
- (Τέλος, κάνει ποικιλοτρόπως πράξη το «εμείς», εστιάζοντας στο «δούναι» και όχι μόνο στο «λαβείν»).

β.

- Προώθηση του διαλόγου - Άρση του μονολόγου της καθηγητικής αυθεντίας - Σεβασμός της προσωπικότητας του μαθητή.
- Καρποφόρος διάλογος - Παρηγοσία - Ισηγορία - Γόνιμη αντιπαράθεση - Σύνθεση απόψεων - Ενδυνάμωση κριτικής ικανότητας → Μαθητής: «Αρχιτέκτονας της τύχης του, όχι παθητικός θεατής της ζωής του.
- Συμμετοχή στα σχολικά δρώμενα - Έκδηλο ενδιαφέρον → Συμμετοχή στο πενταμελές και το δεκαπενταμελές συμβούλιο του σχολείου καθώς και στη Βουλή των Εφήβων → Ο μαθητής πρέπει να μάθει την αξία του δικαιώματος του «εκλέγειν» και του «εκλέγεσθαι».
- Προώθηση των αρχών του ανθρωπισμού, σεβασμός της διαφορετικότητας και των ανθρωπίνων δικαιωμάτων όλων ανεξαιρέτως των παιδιών -

Στηλίτευση κάθε κρούσματος ρατσισμού και εθνικισμού → Διοργάνωση ανάλογων ημερίδων → Απαλλαγή από προκαταλήψεις και στερεότυπα.

- Συμμετοχή σε προγράμματα ανταλλαγής μαθητών.
- Εθελοντικές δράσεις με σκοπό την ανάπτυξη πνεύματος συλλογικότητας και ομαδικότητας → Αυτενέργεια → Διαμόρφωση ενός δυναμικού πολίτη.
- Συνειδητοποίηση, μέσω της διδασκαλίας της πολιτικής αγωγής, της ιστορίας, της νεοελληνικής λογοτεχνίας ότι η Ελλάδα είναι το «λίκνο» της δημοκρατίας, άρα οι μαθητές οφείλουν να γαλουχηθούν με τις δημοκρατικές ανθρωπιστικές αρχές.
- Εκπόνηση ομαδικών εργασιών με σκοπό να αντιληφθεί ο μαθητής την αξία της από κοινού προσπάθειας για την επίτευξη ενός ποθητού στόχου. Διοργάνωση ομίλων.
- Σεβασμός κανόνων σχολείου – έλλογη πειθαρχία.

Επιμέλεια: **Μανωλάκη Αγγελική**

Πατέρα Αγγελική

Τσιάκαλου Μαρία

Φλέγκας Κώστας